

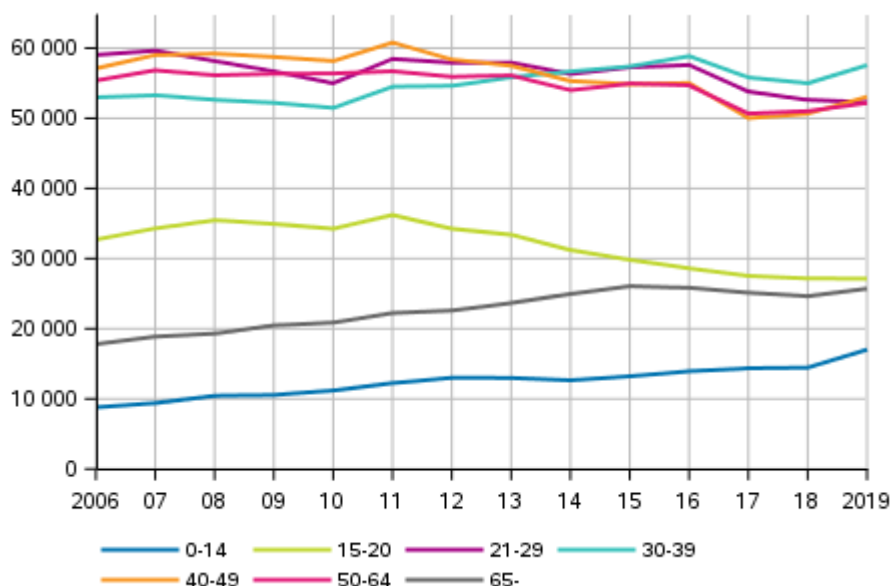
Rikos- ja pakkokeinotilasto

Viranomaisten tietoon tullut rikollisuus 2019

Naisten määrä rikosten asianomistajana kasvanut, miehet silti enemmistönä

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2019 poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tuli 452 800 rikoslakirikosta. Selvitettyihin 275 000 rikoslakirikokseen syylliseksi epäiltyjä oli 300 400. Asianomistajiksi kirjattiin yhteensä 289 900 henkilöä sekä 110 900 yritystä tai oikeushenkilöä. Kaikilla rikoksilla ei välttämättä ole asianomistajaa. Rikoksen uhreja oli 51 900.

Rikoslakirikosten asianomistajat ikäryhmittäin 2006–2019

Tilastoissa rikoksen uhri ja asianomistaja eivät ole välttämättä sama henkilö. Esimerkiksi alaikäiseen kohdistuneessa pahoinpitelyssä rikoksen varsinainen uhri on lapsi, mutta hänen huoltajansa merkitään yleensä asianomistajaksi. Tilastokeskus on aiemmin tilastoinut rikoksen kohteeksi joutuneista vain rikosten uhreja, ja näitäkin vain tiettyjen väkivaltarikosten osalta. Näin ollen esimerkiksi petosrikosten asianomistajien määrästä tai ikäjakaumasta ei ole ollut säännöllistä tilastoa.

Vuonna 2019 ilmoitettiin 452 800 rikoslakirikosta. Näihin asianomistajiksi kirjattiin yhteensä 289 900 henkilöä sekä 110 900 yritystä tai oikeushenkilöä. Kaikilla rikoksilla ei välttämättä ole asianomistajaa.

2010-luvulla rikoslakirikosten henkilöasianomistajien määrä on vaihdellut 312 100 (vuonna 2011) ja 280 200 (vuonna 2018) välillä. Viime vuosina eniten kasvussa on ollut alle 15-vuotiaiden asianomistajien määrä. Vuoteen 2010 verrattuna ikäryhmän asianomistajien määrä on kasvanut 5 800 tapauksella (52 prosentilla). Kasvu johtuu lähinnä henkeen ja terveyteen kohdistuneista rikoksista. Muutoksen taustalla voi vaikuttaa mm. vuonna 2015 voimaan tullut lastensuojelulain muutos. Sama lainmuutos saattaa selittää myös 30-39-vuotiaiden asianomistajien määrän kasvua.

Myös yli 65-vuotiaiden asianomistajien määrä on ollut kasvussa. Tämän ryhmän kasvusta noin puolet selittyy petosrikoksilla (petos, maksuvälinepetos). Yli 65-vuotiaiden petosrikosten asianomistajien määrä on kasvanut 2010-luvulla noin 2 400:lla eli noin 180 prosentilla. Kaikkiaan petosrikosten asianomistajien määrä on kasvanut 70 prosentilla vuoteen 2010 verrattuna.

Sekä mies- että naisasianomistajilla ikäjakauma on kehittynyt melko samalla tavalla. Toisaalta vuoteen 2010 verrattuna miesasianomistajien määrä on vähentynyt 17 600 (10 prosentilla), mutta naisten määrä on kasvanut 9 300 (7,7 prosentilla). Miehillä laskua on ollut etenkin 18–24 ja 45–49-vuotiaiden ikäluokissa.

Vuoteen 2010 verrattuna mies asianomistajien määrä on laskenut Pirkanmaata, Päijät-Hämettä, Pohjois-Pohjanmaata ja Ahvenanmaata lukuunottamatta kaikissa maakunnissa. Miesten osuus asianomistajista on kuitenkin laskenut kaikissa maakunnissa. Suhteellisesti eniten miesten osuus on laskenut Ahvenanmaalla, Kymenlaaksossa, Keski-Pohjanmaalla ja Satakunnassa.

Rikoslakirikosten asianomistajat sukupuolen mukaan maakunnittain vuosina 2010 ja 2019 lukumäärä ja prosentti

	Ikm				%			
	Mies		Nainen		Mies		Nainen	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
Uusimaa	54 816	52 093	39 120	43 748	58,4	54,4	41,6	45,6
Varsinais-Suomi	15 460	12 291	10 903	10 673	58,6	53,5	41,4	46,5
Satakunta	8 518	7 726	5 691	6 642	59,9	53,8	40,1	46,2
Kanta-Häme	4 854	4 140	3 545	3 363	57,8	55,2	42,2	44,8
Pirkanmaa	13 489	13 776	9 000	11 030	60,0	55,5	40,0	44,5
Päijät-Häme	6 548	6 613	4 607	5 287	58,7	55,6	41,3	44,4
Kymenlaakso	6 368	4 836	4 174	4 216	60,4	53,4	39,6	46,6
Etelä-Karjala	3 983	3 381	2 615	2 751	60,4	55,1	39,6	44,9
Etelä-Savo	5 220	3 812	3 229	2 951	61,8	56,4	38,2	43,6
Pohjois-Savo	7 465	6 729	4 930	5 380	60,2	55,6	39,8	44,4
Pohjois-Karjala	4 408	3 604	2 932	2 938	60,1	55,1	39,9	44,9
Keski-Suomi	8 045	7 834	5 436	5 824	59,7	57,4	40,3	42,6
Etelä-Pohjanmaa	4 799	3 927	3 243	3 267	59,7	54,6	40,3	45,4
Pohjanmaa	4 929	4 542	3 331	3 407	59,7	57,1	40,3	42,9
Keski-Pohjanmaa	1 807	1 694	1 212	1 457	59,9	53,8	40,1	46,2
Pohjois-Pohjanmaa	12 338	12 405	8 012	9 281	60,6	57,2	39,4	42,8
Kainuu	2 580	2 140	1 718	1 583	60,0	57,5	40,0	42,5
Lappi	6 052	4 822	4 007	3 755	60,2	56,2	39,8	43,8
Ahvenanmaa - Åland	880	908	561	912	61,1	49,9	38,9	50,1
Koko maa	176 857	159 235	121 314	130 627	59,3	54,9	40,7	45,1

Yritykset

Asianomistajayrityksistä hieman alle puolet toimii tukku- ja vähittäiskaupan sekä moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauksen päätoimialalla (TOL2008 G). Muita suuremman osuuden toimialoja ovat rahoitus- ja vakuutustoiminta, julkinen hallinto sekä kiinteistöalan toiminta. Y-tunnus on ollut käytössä Tilastokeskukselle tulevassa aineistossa vasta muutaman vuoden ajan, mutta sen käyttö on yleistymässä. Tämä saattaa selittää suurehkoja vuosivaihteluita.

Yritykset ovat asianomistajina lähinnä omaisuusrikoksissa, mutta erityyppiset omaisuusrikokset kohdistuvat eri päätoimialoille. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus on ilmeisen suuri (68 prosenttia) varkausrikoksissa, etenkin myymälävarkauksissa ja näpistyksissä. Vahingonteoissa asianomistajana on yleisimmin (31 prosenttia) kiinteistöalan yritys.

Tarkempia tietoja tietoon tulleista rikoksista ja syylliseksi epäillyistä sekä rikosten uhreista ja asianomistajista löytyy tämän julkaisun katsauksista sekä Statfin-tietokannasta.

Sisällys

1. Katsaus poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleeseen rikollisuuteen.....	6
1.1. Tiivistelmä.....	6
1.2 Omaisuusrikokset.....	6
1.3 Väkivalta- ja seksuaalirikokset.....	9
1.4 Liikenne- ja rikkomukset.....	11
1.5 Huume- ja alkoholirikokset.....	12
1.6 Muut rikokset ja rikkomukset.....	13
1.7 Rikosten selvittäminen.....	13
2. Rikosten uhrin ja selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt.....	16
2.1. Eräiden rikosten uhrin.....	16
2.2 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt.....	18
2.3 Kansalaisuus ja syntyperä.....	20
2.4 Epäiltyjen taustat.....	22

Taulukot

Taulukko 1. Moottorikulkuneuvon käyttövarkauksien RL 28:9 kohteet vuosina 2010-2019.....	8
Taulukko 2. Eräitä omaisuusrikoksia maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019.....	9
Taulukko 3. Eräitä väkivaltarikoksia maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019.....	10
Taulukko 4. Seksuaalirikokset maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019.....	11
Taulukko 5. Eräiden rikosten selvitysprosentti 1986-2019.....	14
Taulukko 6. Eräiden selvitettyjen rikosten uhrien ja syylliseksi epäiltyjen syntyperä 2019.....	18
Taulukko 7. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt törkeimmän rikoksen mukaan 2010-2019, osuus 1 000 väestössä olevaa kohti.....	19
Taulukko 8. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt rikoksen mukaan 2010-2019, osuus 1 000 väestössä olevaa kohti.....	20
Taulukko 9. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt ulkomaalaistaustaiset taustamaanosan mukaan 2009-2019.....	22

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Varkausrikosten ilmoitettuja kohteita 2013-2019, lkm.....	23
--	----

Kuviot

Kuvio 1 Rikoslakirikosten määrä 1980–2019.....	6
Kuvio 2. Varkausrikokset 2000–2019.....	7
Kuvio 3. Murrot kohteen mukaan 2009–2019.....	8
Kuvio 4. Rattijuopumukset 1980–2019.....	12
Kuvio 5. Rattijuopumukset päihteen mukaan 2003–2019.....	12
Kuvio 6. Alkoholi- ja huume- ja huumeainerikoksia 2000–2019.....	13
Kuvio 7. Rikoslakirikosten selvitysprosentit viranomaisittain 2017–2019.....	15
Kuvio 8. Eräiden rikosten uhrin 2019.....	17
Kuvio 9. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt rikosten määrän mukaan 2019, %.....	19

Kuvio 10. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäiltyjen ulkomaan kansalaisten lukumäärä, osuus epäillyistä sekä vakituisesti Suomessa asuvien osuus 2009–2019.....21

Laatuseloste: Rikos- ja pakkokeinotilasto.....24

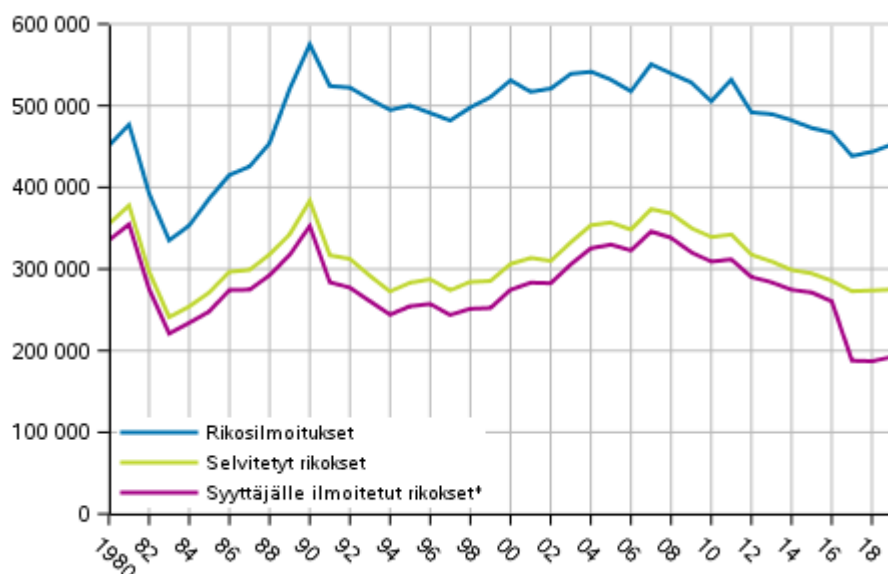
1. Katsaus poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleeseen rikollisuuteen

Varkaudet, petokset ja seksuaalirikokset kasvussa, liikenne rikokset ja rikkomukset laskussa vuonna 2019

1.1. Tiivistelmä

Viranomaisten tietoon tuli vuonna 2019 yhteensä 818 500 rikosta ja rikkomusta, mikä on 6,3 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Kaikista rikoksista ja rikkomuksista 452 700 oli rikoslakirikoksia. Näiden määrä kasvoi 2,1 prosenttia edellisvuodesta. Suurin osa rikoslain ulkopuolella olevista rikkomuksista muodostuu liikenne rikkomuksista, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisesta ja ajoneuvorikkomuksesta. Ylinopeuksia tilastoitiin 334 400, mikä on 13,5 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuvio 1 Rikoslakirikoksien määrä 1980–2019

*Vuoden 2016 sakkolakiuudistuksen jälkeen kaikkia liikenne rikoksia ei ilmoiteta syyttäjälle

Valtaosa rikoksista ja rikkomuksista on poliisin kirjaamia. Poliisin tietoon tuli vuoden 2019 aikana 805 300 rikosta ja rikkomusta, mikä on 6,2 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Rikoslakirikoksien määrä kasvoi 2,3 prosenttia. Niitä tuli tietoon 444 000.

Tullin tietoon tuli 7 900 rikosta ja rikkomusta, joista 6 400 oli rikoslakirikosta. Rajavartiolaitoksen tietoon tuli yhteensä 5 400 rikosta ja rikkomusta, joista rikoslakirikoksia oli 2 400. Tullin tietoon tulleet rikokset ja rikkomukset vähenivät 11,5 prosenttia ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet vähenivät 8,8 prosenttia.

Poliisi, tulli ja rajavartiolaitos selvittivät vuoden 2019 aikana yhteensä 648 300 rikosta ja rikkomusta, mikä on 6,7 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Kaikkien rikosten ja rikkomusten selvitysprosentti laski 0,3 prosenttiyksikköä.

1.2 Omaisuusrikokset

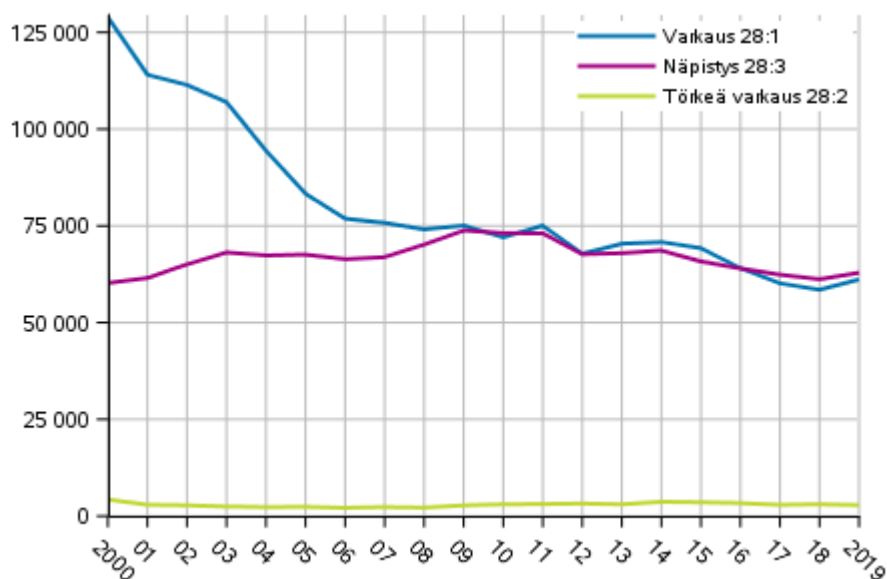
Tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä kääntyi nousuun

Vuonna 2019 omaisuusrikoksia tuli tietoon 216 000, mikä on 4,4 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Varkausrikoksia (RL 28:1–3) ilmoitettiin 126 900, mikä on runsaat 3 prosenttia (4 200 tapausta) enemmän kuin vuonna 2018. Varkauksista törkeitä (RL 28:2) oli 2 800, mikä on vajaat 7 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Näpistysten (RL 28:3) määrä kasvoi vajaat 3 prosenttia (1 700 tapausta) ja perusmuotoisten varkauksien (RL28:1) määrä kasvoi vajaat 5 prosenttia (2 700 tapausta) edellisvuodesta. Näpistyksiä ilmoitettiin 62 900 ja varkauksia 61 200. 2000–luvun alkuun verrattuna varkausrikoksien määrä on laskenut runsaat 30 prosenttia.

Kaikista varkausrikoksista myymälävarkauksia ja –näpistyksiä oli 47 700, mikä on 4,6 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

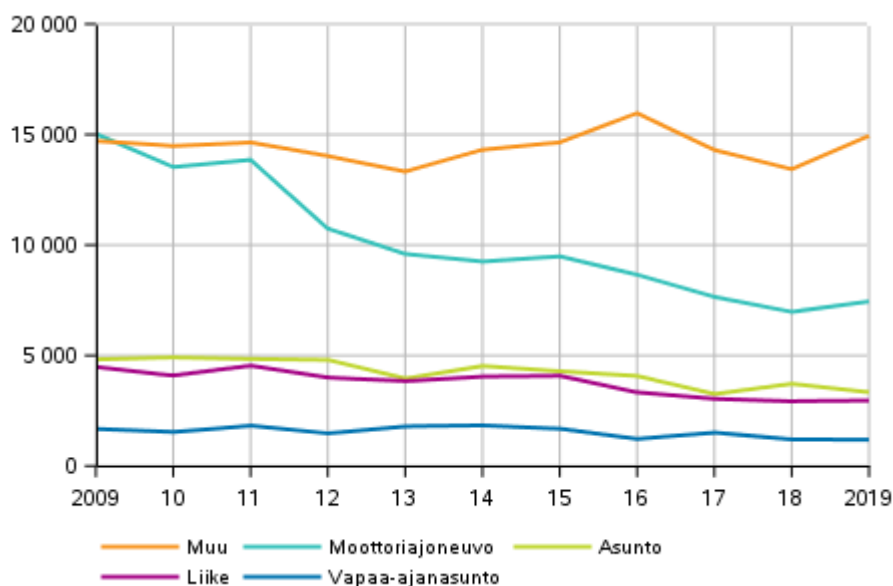
Kuvio 2. Varkausrikokset 2000–2019

Vuonna 2019 murtoja (luvatta tunkeutuen tehty varkaus, törkeä varkaus, näpistys) tuli tietoon 29 900, mikä on 1 600 tapausta (5,8 prosenttia) enemmän kuin edellisvuonna. Murtorikosten määrä on ollut muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta laskussa koko 2010–luvun. Erityisen paljon ovat vähentyneet ajoneuvomurrot, niiden määrä on lähes puolittunut. Vuonna 2019 ajoneuvomurtoja kirjattiin 7 500, mikä on vajaat 500 enemmän kuin edellisvuonna.

Asuntomurtoja ilmoitettiin 3 300 eli 10 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Vapaa-ajanasuntomurtoja tuli ilmi 1 200, mikä on yhtä paljon kuin vuonna 2018. Näiden rikosten määrät vaihtelevat vuosittain paljon, mutta yleinen trendi 2010–luvulla on ollut laskeva.

Kuvio 3. Murrot kohteen mukaan 2009–2019

Moottorikulkuneuvon käyttövarkauksia (RL 28:9), moottorikulkuneuvon luvattomia käyttäjiä ja moottorikulkuneuvon anastuksia ilmoitettiin 5 700, mikä on runsaan prosentin vähemmän kuin edellisvuonna.

Taulukko 1. Moottorikulkuneuvon käyttövarkauksien RL 28:9 kohteet vuosina 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yhteensä	8 786	9 464	6 821	6 126	5 953	5 878	5 253	4 868	4 540	4 333
Auto	6 045	5 996	4 335	3 645	3 511	3 712	3 253	2 937	2 893	2 758
Mopo	1 770	2 116	1 631	1 560	1 524	1 240	1 088	929	795	776
Moottoripyörä	654	1 021	629	656	681	722	694	770	623	562
Vene/alus	39	32	31	34	19	19	21	34	22	20
Muu moottorikulkuneuvo	278	299	195	231	218	185	197	198	207	217

Ryöstöjä (RL 31:1-2, 2a) kirjattiin 1 800, mikä on hieman yli 6 prosenttia edellisvuotta enemmän. Ryöstöistä törkeitä oli 347, mikä on 44 tapausta enemmän kuin vuonna 2018. Ryöstöistä lähes kaksi kolmannesta tapahtuu yleisellä paikalla.

Vahingonketoja ilmoitettiin 30 500, mikä on yhtä paljon kuin vuonna 2018. Eniten vähenivät yleisellä paikalla tehdyistä vahingonketoista tehdyt ilmoitukset. Ne vähenivät lähes vajaalla kahdella prosentilla. Yksityisessä paikassa tehdyt vahingonketo puolestaan lisääntyivät runsaalla kahdella prosentilla.

Ilmoitettujen petosten (RL 36:1–3) määrä on ollut kasvussa muutaman vuoden ajan. Niitä ilmoitettiin 28 700, mikä on 4 200 tapausta (17 prosenttia) edellisvuotta enemmän. Maksuvälinepetoksia (RL 37:8–11) ilmoitettiin 6 300, mikä on vajaat 200 tapausta (3 prosenttia) enemmän kuin edellisvuonna.

Maakunnittain tarkasteltuna omaisuusrikoksia tuli eniten ilmi Uudellamaalla sekä lukumääräisesti että väkilukuun suhteutettuna. Rikokset tilastoidaan tekokunnan, ei epäillyn asuinkunnan mukaan, joten turistien ja muiden vierailijoiden tekemät rikokset näkyvät kyseisen maakunnan luvuissa.

Taulukko 2. Eräitä omaisuusrikoksia maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019

	Omaisuusrikokset	Varkaus 28:1	Törkeä varkaus 28:2	Näpistys 28:3	Asuntomurto	Vapaa-ajan asuntomurto	Ryöstöt	Vahingonteot
Koko maa	3 946	1 112	52	1 141	61	22	33	553
Uusimaa	4 827	1 509	70	1 445	68	10	49	638
Varsinais-Suomi	3 652	1 051	43	1 081	52	15	27	490
Satakunta	2 955	883	45	703	61	23	18	470
Kanta-Häme	3 371	930	54	919	54	32	26	605
Pirkanmaa	3 816	1 190	58	1 160	73	25	31	575
Päijät-Häme	4 712	1 499	54	1 030	66	30	29	599
Kymenlaakso	3 798	887	51	856	63	32	23	518
Etelä-Karjala	4 025	801	36	1 105	63	16	24	597
Etelä-Savo	2 849	808	34	745	69	51	15	452
Pohjois-Savo	3 290	849	42	1 085	54	28	27	579
Pohjois-Karjala	2 722	638	19	921	27	12	19	430
Keski-Suomi	3 358	1 093	50	921	73	55	29	450
Etelä-Pohjanmaa	1 993	440	29	652	42	25	18	378
Pohjanmaa	2 851	833	47	855	50	24	16	483
Keski-Pohjanmaa	2 433	399	21	1 026	38	13	16	398
Pohjois-Pohjanmaa	3 456	859	36	1 259	53	26	32	490
Kainuu	3 105	517	19	1 271	46	25	18	618
Lappi	3 110	627	30	900	44	27	23	570
Ahvenanmaa - Åland	2 192	569	70	612	77	10	10	495

1.3 Väkivalta- ja seksuaalirikokset

Tietoon tulleet seksuaalirikokset kasvussa vuonna 2019

Epäillyistä henkirikoksista kirjattiin 72 ilmoitusta. Tämä on 13 tapausta vähemmän kuin vuonna 2018 ja alhaisin luku 2000-luvulla. Henkirikosten määrä on ollut pääosin laskusuunnassa. Vuosien 2010–2019 aikana niitä on kirjattu keskimäärin 91 vuodessa, kun vuosina 2000–2009 keskiarvo oli 128. Neljä viidestä henkirikoksesta tapahtui yksityisasunnossa tai muussa yksityisessä paikassa. Vuoden 2015 henkirikosluvuissa on mukana 12 ulkomailla tapahtunutta terroristisessa tarkoituksessa tehtyä murhaa, joita Suomen poliisi tutki. Vuonna 2017 tietoon tulleista henkirikoksista 2 oli terroristisessa tarkoituksessa tehtyä murhaa. Henkirikoksen yrityksistä kirjattiin 329 ilmoitusta, mikä on 26 tapausta edellisvuotta vähemmän.

Pahoinpitelyjä ilmoitettiin vuonna 2018 yhteensä 33 800, mikä on 200 tapausta edellisvuotta enemmän. Pahoinpitelyjä on kirjattu 2010-luvulla vuosittain keskimäärin 35 000. Perusmuotoisten pahoinpitelyjen määrä kasvoi 2,3 prosenttia. Niitä ilmoitettiin 23 700. Törkeiden pahoinpitelyjen määrä väheni 1,6 prosenttia. Niitä tuli ilmi 1 600. Lieviä pahoinpitelyjä kirjattiin 8 600, mikä on 3,4 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Vuoden 2011 alussa voimaan tullut lainmuutos lisäsi vuonna 2011 kirjattujen pahoinpitelyjen määrää huomattavasti. Lainmuutoksen myötä alaikäiseen tai läheiseen kohdistetut lievät pahoinpitelyt tulivat virallisen syytteen alaisiksi. Vuonna 2011 pahoinpitelyrikoksia kirjattiin 40 200.

Raiskauksia (raiskaus, törkeä raiskaus, raiskaus 3. mom) tuli tietoon 1 477, mikä on 6 prosenttia edellisvuotta enemmän. Raiskausrikoksista lähes 90 prosenttia tapahtui yksityisasunnossa tai muussa yksityisessä paikassa. Lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä tuli tietoon 1 709, mikä on 24,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Määrä on suurempi kuin vuosina 2011–2013, jolloin tuli tietoon poikkeuksellisen paljon lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä. Laki törkeästä lapsenraiskauksesta tuli voimaan 15.4.2019. Törkeästä lapsenraiskauksesta tehtiin 34 ilmoitusta vuoden 2019 aikana. Tilastossa törkeät lapsenraiskaukset on

esitetty yhdessä lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevien lukujen kanssa. Lisäksi ilmoitettiin 1 119 muuta seksuaalirikosta. Näistä ilmoituksista 518 tehtiin seksuaalisesta ahdistelusta, mikä on 6 tapausta enemmän kuin vuonna 2018. Seksuaalinen ahdistelu lisättiin rikoslakiin 1.9.2014. Tietoon tulleiden raiskausten ja lapsen seksuaalisten hyväksikäyttöjen määrät vaihtelevat vuosittain paljonkin. Yksittäiset ilmoitukset voivat sisältää usean osateon käsittäviä tapahtumasarjoja.

Taulukko 3. Eräitä väkivaltarikoksia maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019

	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	Henkirikokset ja niiden yritykset	Pahoinpitely 21:5	Törkeä pahoinpitely 21:6	Lievä pahoinpitely 21:7
Koko maa	658	7	431	29	156
Uusimaa	722	8	503	25	147
Varsinais-Suomi	601	4	359	25	174
Satakunta	584	6	342	28	158
Kanta-Häme	592	10	353	34	155
Pirkanmaa	624	8	391	27	166
Päijät-Häme	582	8	390	25	135
Kymenlaakso	623	6	393	42	146
Etelä-Karjala	677	5	373	26	236
Etelä-Savo	627	6	372	27	191
Pohjois-Savo	708	18	392	36	237
Pohjois-Karjala	494	6	292	27	131
Keski-Suomi	779	7	551	38	142
Etelä-Pohjanmaa	543	7	369	26	116
Pohjanmaa	523	6	329	32	119
Keski-Pohjanmaa	701	6	475	26	175
Pohjois-Pohjanmaa	568	5	394	31	113
Kainuu	871	10	604	33	192
Lappi	690	6	437	35	170
Ahvenanmaa - Åland	649	10	402	27	167

Maakunnan väkilukuun suhteutettuna seksuaalirikoksia tuli eniten ilmi Kainuussa, 105 tapausta 100 000 asukasta kohden. Lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöä tuli väkilukuun suhteutettuna eniten ilmi Uudellamaalla. Siellä tuli ilmi 635 lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä eli 38 tapausta sataatuhatta asukasta kohden.

Taulukko 4. Seksuaalirikokset maakunnittain 100 000 asukasta kohden 2019

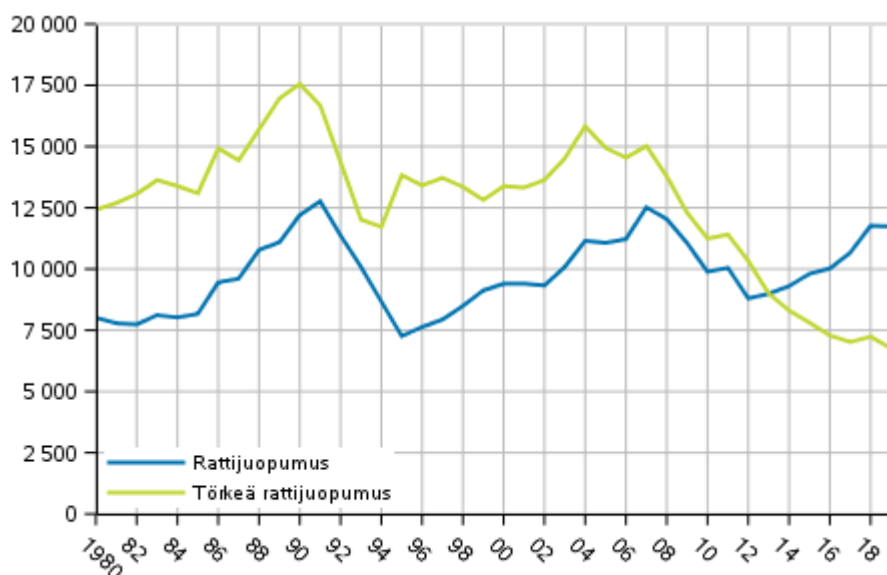
	Seksuaalirikokset	Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	Raiskaus	Muut seksuaalirikokset
Koko maa	78	31	27	20
Uusimaa	92	38	30	25
Varsinais-Suomi	59	22	19	18
Satakunta	70	22	20	28
Kanta-Häme	52	19	21	12
Pirkanmaa	79	30	31	19
Päijät-Häme	66	26	25	15
Kymenlaakso	83	31	30	22
Etelä-Karjala	63	29	20	14
Etelä-Savo	63	28	21	14
Pohjois-Savo	63	21	25	18
Pohjois-Karjala	61	20	25	17
Keski-Suomi	81	31	27	23
Etelä-Pohjanmaa	66	34	17	14
Pohjanmaa	63	24	20	19
Keski-Pohjanmaa	57	19	29	9
Pohjois-Pohjanmaa	77	35	26	16
Kainuu	105	35	53	18
Lappi	65	24	25	16
Ahvenanmaa - Åland	94	37	37	20

1.4 Liikenne rikokset ja -rikkomukset

Vuonna 2019 erilaisia liikenne rikoksia kirjattiin 110 600, mikä on 4,9 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Lisäksi kirjattiin 351 700 liikenne rikkomusta, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomista ja ajoneuvorikkomusta. Kaikista liikenne rikoksista ja rikkomuksista 334 400 oli ylinopeuksia. Niiden määrä väheni 13,5 prosenttia edellisvuodesta.

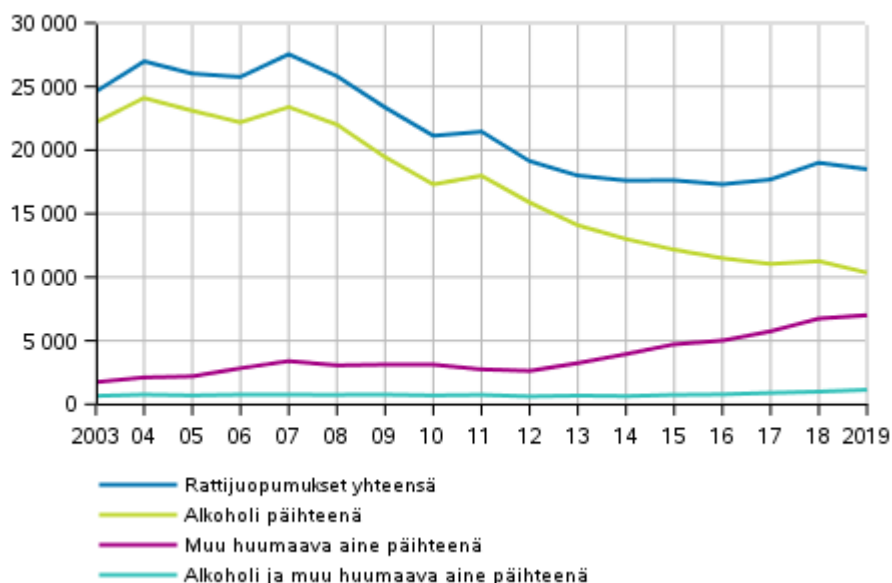
Rattijuopumusten määrä väheni muutaman kasvuvuoden jälkeen. Vuonna 2019 rattijuopumuksia kirjattiin 18 500, mikä on 500 tapausta (2,7 prosenttia) vähemmän kuin edellisvuonna. Perusmuotoisia rattijuopumuksia (RL 23:3) kirjattiin 11 700, mikä on yhtä paljon kuin edellisvuonna. Törkeitä rattijuopumuksia (RL 23:4) kirjattiin 6 800, mikä on 6,6 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuvio 4. Rattijuopumukset 1980–2019

Törkeistä rattijuopumuksissa alkoholi on päihteenä edelleen noin 90 prosentissa tapauksista, mutta perusmuotoisista rattijuopumuksista jo yli puolet aiheutuu muista huumaavista aineista.

Kuvio 5. Rattijuopumukset päihteen mukaan 2003–2019

Vesi-, ilma- ja junaliikennejuopumuksia tilastoitiin vajaat 300, mikä on noin 3,8 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Moottorittomalla ajoneuvolla tehtyjä liikennejuopumuksia kirjattiin 43.

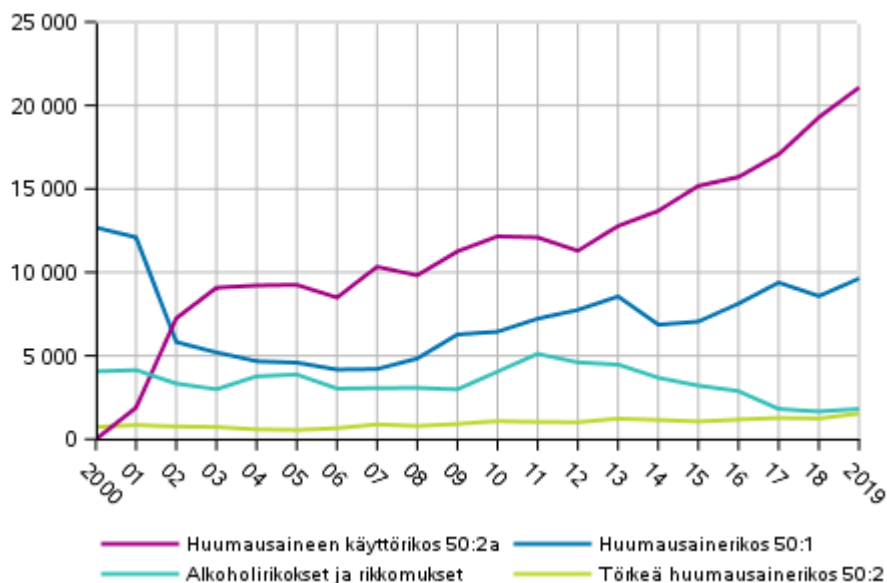
1.5 Huumausaine- ja alkoholirikokset

Tilastoidut huumausainerikokset edelleen kasvussa

Huumausainerikoksia kirjattiin yhteensä 32 300, mikä on 10,9 prosenttia edellisvuotta enemmän. Törkeitä huumausainerikoksia tuli ilmi 1 550, mikä on 300 tapausta edellisvuotta enemmän. Huumausaineen käyttör rikoksia kirjattiin 21 100, mikä on 1 800 tapausta (9,3 prosenttia) edellisvuotta enemmän.

Alkoholirikoksia (RL 50a) ja rikkomuksia tuli ilmi 1 800 tapausta. Tämä on vajaat 9 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Kuvio 6. Alkoholi- ja huumausainerikoksia 2000–2019

Päihderikoksia tilastoitaessa useamman osateon käsittävät rikokset on merkitty yhtenä. Päihderikokset ovat sen kaltaisia, että ne tulevat yleensä ilmi vain poliisin, tullin tai rajavartiolaitaviranomaisten toiminnan tuloksena ja valtaosa rikoksista jää piiloon.

1.6 Muut rikokset ja rikkomukset

Kotirauhan ja viestintärauhan (RL 24:1–2) rikkomisesta kirjattiin 4 700 ilmoitusta, mikä on 150 tapausta edellisvuotta vähemmän. Julkisrauhan rikkomisesta (RL 24:3–4) kirjattiin 87 ilmoitusta. Salakatselusta tehtiin 420 ilmoitusta, mikä on 150 tapausta edellisvuotta enemmän.

Laittomia uhkauksia kirjattiin 9 300, kunnianloukkauksia 4 600 ja vainoamisia vajaat 700. Laittomien uhkauksien määrä kasvoi 5,1 prosenttia ja kunnianloukkausten 3,8 prosenttia.

Identiteettivarkauksesta kirjattiin 3 900 ilmoitusta, mikä on 3,1 prosenttia edellisvuotta Enemmän.

Työrikoksia (RL 37) ilmoitettiin runsaat 300, mikä on noin 50 tapausta edellisvuotta vähemmän.

Ympäristörikoksia (RL 48) puolestaan kirjattiin vajaat 500, mikä on noin 50 tapausta edellisvuotta vähemmän.

1.7 Rikosten selvittäminen

Poliisi, tulli ja rajavartiolaitos selvittivät vuoden 2019 aikana yhteensä 648 300 rikosta ja rikkomusta, mikä on 6,7 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Lasku johtuu lähinnä liikenne rikosten ja rikkomusten määrän laskusta. Rikoslakirikoksia selvitettiin yhteensä 275 000, mikä on runsaat 1 300 tapausta enemmän kuin edellisvuonna. Kaikkien rikosten ja rikkomusten selvitysprosentti oli 79,2 ja rikoslakirikosten selvitysprosentti oli 60,7. Edellisvuonna vastaavat prosentit olivat 79,5 ja 61,7. Rikosten selvitysprosentti lasketaan tilastovuonna selvitettyjen rikosten osuutena tilastovuonna ilmi tulleista rikoksista. Tästä syystä rikoksien selvitysprosentti voi olla jonain vuonna olla yli 100.

Selvitysprosentti vaihtelee rikostyypeittäin hyvinkin voimakkaasti. Varkauksista (RL 28:1) selvitetään vain noin 15 prosenttia kun näpistyksistä (RL 28:3) selvitetään puolet. Pahoinpitelyjen selvitysprosentti on viime vuosina hieman laskenut. Vuonna 2019 pahoinpitelyrikosten selvitysprosentti oli 63 kun vuonna

2015 se oli 70 prosenttia. Liikennejuopumus-, liikenne- ja päihderikokset saadaan paljastumistavasta johtuen miltei kaikki selvitettyiksi.

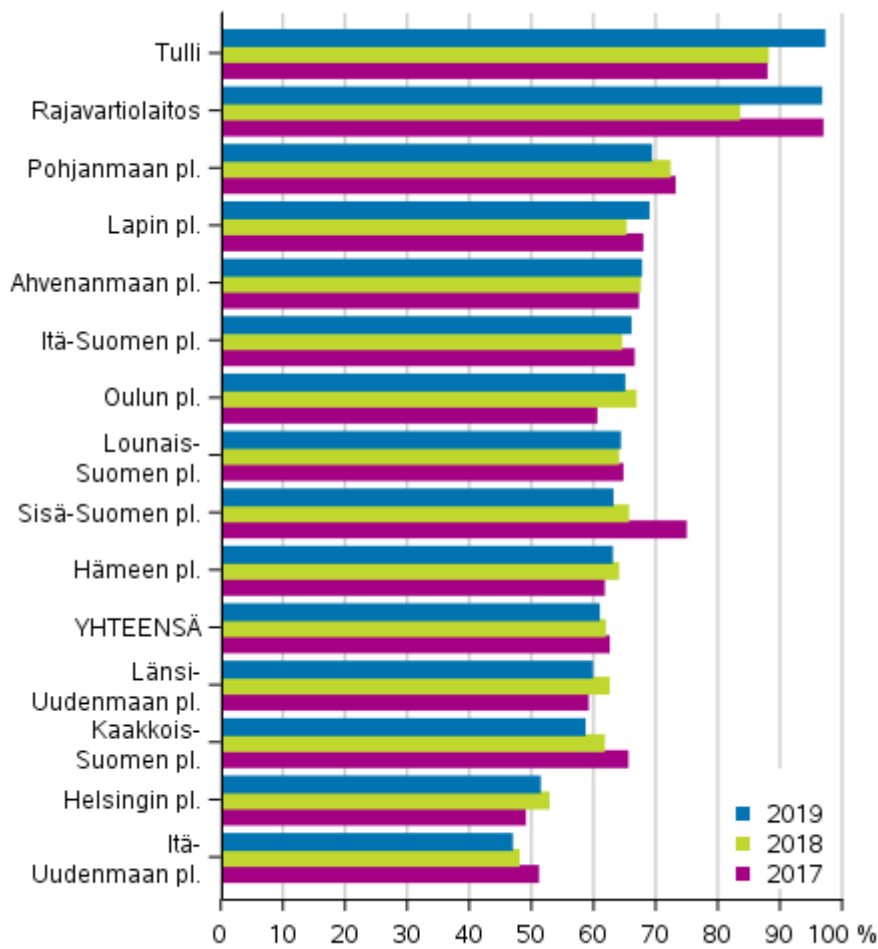
Vuonna 2018 lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä ja raiskauksia kirjattiin paljon loppuvuodesta, eikä niitä ehditty selvittää saman vuoden aikana. Tämä näkyy näiden rikosten selvitysprosentin laskuna vuonna 2018. Vuonna 2019 näiden rikosten selvitysprosentti nousi taas lähemmäs vuoden 2017 lukuja.

Taulukko 5. Eräiden rikosten selvitysprosentti 1986-2019

	1986 - 1990	1991 - 1995	1996 - 2000	2001 - 2005	2006 - 2010	2011 - 2015	2016	2017	2018	2019
Rikoslakirikokset	69	58	57	63	67	63	61	62	62	61
Varkaus 28:1	25	17	14	15	18	15	15	15	14	14
Törkeä varkaus 28:2	39	29	40	41	38	34	32	37	31	31
Näpistys 28:3	78	70	67	58	57	56	54	50	51	52
Ryöstöt	53	43	42	45	49	53	53	56	53	54
Vahingonteot	29	27	27	26	25	22	22	22	24	23
Henkirikosten yritykset	95	91	92	94	97	92	88	100	84	86
Pahoinpitely 21:5	79	74	76	80	81	76	67	66	64	64
Törkeä pahoinpitely 21:6	85	84	83	87	88	84	81	80	77	78
Lievä pahoinpitely 21:7	95	86	79	75	73	72	65	60	59	58
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	91	84	88	82	86	75	69	63	52	59
Raiskaus	63	56	57	63	66	70	67	71	55	68

Alhaisimmat rikoslakirikosten selvitysprosentit olivat Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitoksilla. Toisaalta Helsingin poliisilaitoksen tietoon tuli eniten rikoksia, yhteensä 73 000. Tämä on noin 11 000 enemmän kuin Sisä-Suomen poliisilaitoksen, jonka tietoon tuli toiseksi eniten rikoksia.

**Kuvio 7. Rikoslakirikosten selvitysprosentit viranomaisittain
2017–2019**

2. Rikoksien uhrin ja selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt

2.1. Eräiden rikosten uhrin

Vuonna 2019 tietoon tulleiden rikosten uhreiksi joutui 51 900 henkilöä, mikä on 3,2 prosenttia edellisvuotta enemmän. Uhreista miehiä oli 27 500 ja naisia 24 500. Miesuhrien määrä kasvoi 2,1 prosenttia ja naisuhrien 4,4 prosenttia.

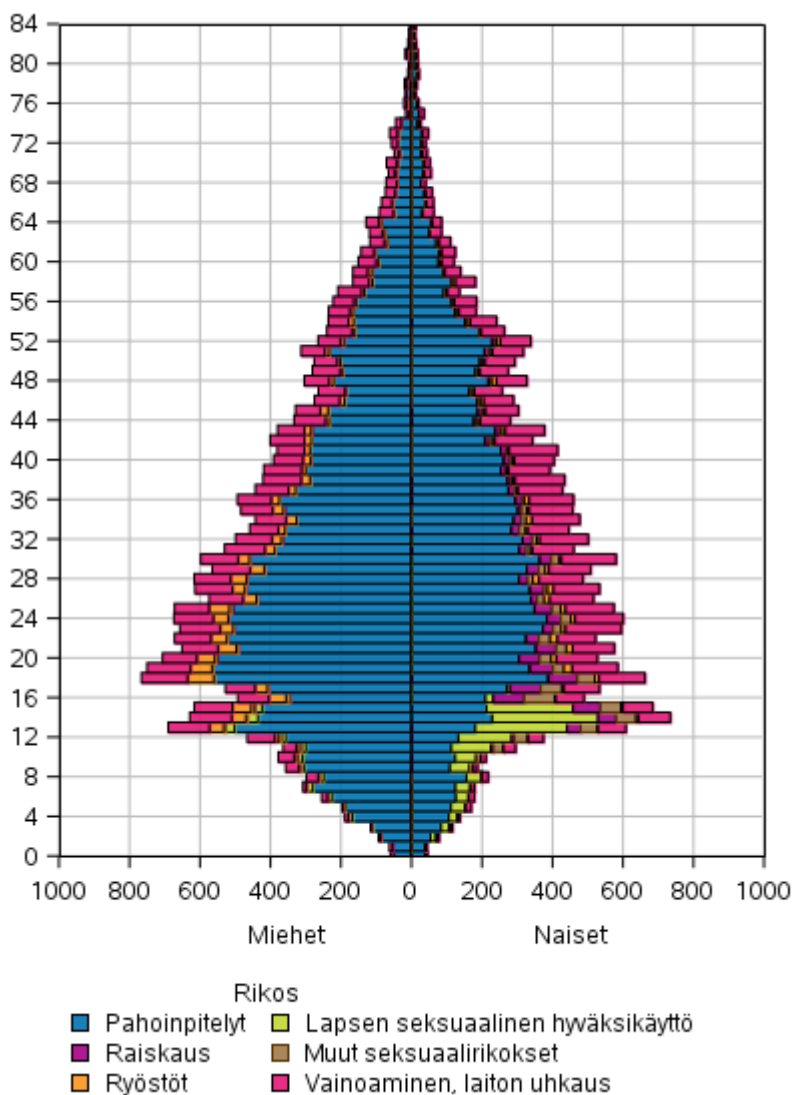
Tieto uhreista saadaan luotettavasti vain tietyistä väkivalta- ja seksuaalirikoksista. Esimerkiksi omaisuusrikoksissa poliisi ei yleensä erikseen erittele rikoksen uhrin ja asianomistajan. Erityisesti alaikäisiin kohdistuneissa rikoksissa varsinaisen uhrin lisäksi tämän huoltaja merkitään asianomistajaksi.

Rikosten uhreista vajaat 55 prosenttia sijoittuu 15–39 –vuotiaiden ikäryhmään. Uhreista alaikäisiä oli 22 prosenttia, mikä on runsaat 2 prosenttiyksikköä viimevuotista enemmän. Miehillä alaikäisten uhrien osuus on noussut hieman naisia enemmän. Vuonna 2009 miesuhreista 16 prosenttia oli alaikäisiä kun parin viime vuoden aikana osuus on ollut noin 20 prosenttia. Naisilla alaikäisten osuus on noussut noin 18 prosentista 20 prosenttiin.

Pahoinpitelyrikosten uhreista 8,1 prosenttia (2 700) kuului 18–20 -vuotiaiden ikäryhmään. Miesuhrit ovat naisia hieman nuorempia sillä alle 25–vuotiaista uhreista yli 60 prosenttia on miehiä kun vanhemmiten osuus laskee lähemmäs 50 prosenttia. Aivan vanhimpia ikäryhmiä lukuun ottamatta pahoinpitelyjen uhreista yli puolet on miehiä. Miesuhreista 44 prosenttia oli alle 25–vuotiaita kun naisuhreista alle 25–vuotiaita oli 35 prosenttia.

Henkirikosten yritysten uhreista noin 80 prosenttia on miehiä. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön uhreista tyttöjä on vajaat 90 prosenttia ja raiskausrikosten uhreista naisia on yli 95 prosenttia.

Kuvio 8. Eräiden rikosten uhrin 2019

Selvitetyissä rikoksissa, jolloin uhrin lisäksi myös epäilty on tiedossa, uhri oli syntyperältään suomalaistaustainen 92,8 prosentissa tapauksista (Taulukko 6). Tämä on 1,2 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuonna. Seksuaalirikosten uhri oli 94,7 prosentissa tapauksista suomalaistaustainen. Tämä on 0,3 prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän.

Epäillyistä suomalaistaustaisia oli 88,8 prosenttia, mikä on 0,3 prosenttiyksikköä edellisvuotta enemmän. Seksuaalirikosten osalta suomalaistaustaisten epäiltyjen osuus laski 4,8 prosenttiyksikköä 72,8 prosenttiin.

Suomalaistaustaiseen uhriin kohdistuneessa rikoksessa myös epäilty oli suomalaistaustainen 91,6 prosentissa tapauksista. Seksuaalirikosten osalta osuus oli 74,8 prosenttia. Osuus on runsaat 4 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2018.

Vuonna 2019 ulkomaalaistaustaisten epäiltyjen osuus ulkomaalaisaustaisiin kohdistuneissa rikoksissa laski alle puoleen. Osuus oli nyt 47,9 prosenttia kun se vuotta aiemmin oli 53,2.

Taulukko 6. Eräiden selvitettyjen rikosten uhrien ja syylliseksi epäiltyjen syntyperä 2019

Uhrin syntyperä/rikos		Epäillyn syntyperä		
		Syntyperä yhteensä	Suomalais- taustainen yhteensä	Ulkomaalais- taustainen yhteensä
Syntyperä yhteensä	Yhteensä	16 188	14 372	1 816
	Pahoinpitelyrikkokset	10 794	9 626	1 168
	Seksuaalirikokset	901	656	245
	Muut rikokset	4 493	4 090	403
Suomalais-taustainen yhteensä	Yhteensä	15 018	13 763	1 255
	Pahoinpitelyrikkokset	9 948	9 190	758
	Seksuaalirikokset	853	638	215
	Muut rikokset	4 217	3 935	282
Ulkomaalais-taustainen yhteensä	Yhteensä	1 170	609	561
	Pahoinpitelyrikkokset	846	436	410
	Seksuaalirikokset	48	18	30
	Muut rikokset	276	155	121

2.2 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt

Noin 30 prosenttia epäilystä epäiltynä useammasta rikoksesta

Vuonna 2019 selvitettyihin 275 000 rikoslakirikokseen epäiltiin syylliseksi yhteensä 300 400 henkilöä, mikä on noin prosentin enemmän kuin edellisvuonna. Sama henkilö voi olla epäiltynä useammasta rikoksesta ja yhteen rikokseen voi olla useampia epäiltyjä. Epäillyistä miehiä oli 240 700, mikä on 0,3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Naisepäiltyjen määrä kasvoi 3,3 prosenttia. Heitä oli nyt 59 700.

Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyistä naisia oli 19,9 prosenttia. Naisten osuus epäillyistä on viime vuosina vaihdellut 17 ja 20 prosentin välillä.

Tilastokeskus julkaisee tietoja vain selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyistä. Esitutkintaviranomainen kirjaa rikoksen selvitettyksi kun esitutkinnan katsotaan valmistuneen ja juttu voidaan siirtää syyttäjälle syyteharkintaan. Epäily ei tarkoita että syyttäjä nostaa syytteen tai henkilö tuomitaan rikoksesta.

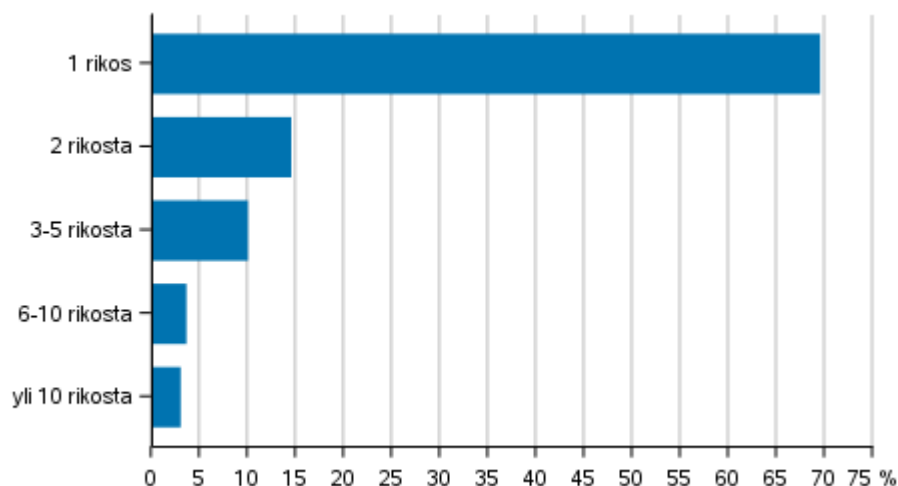
Epäiltyjä voidaan tarkastella myös vuoden törkeimmän rikoksen eli ns. päärikoksen mukaan. Näin tarkasteltuna rikoslakirikoksiin epäiltyjä on 124 800. Eli yksi henkilö on epäiltynä keskimäärin 2,4 rikoksesta. Miehet ovat epäiltynä keskimäärin 2,5 rikoksesta ja naiset 2,1 rikoksesta. Sekä miehillä että naisilla rikokset näyttävät keskittyvän entistä harvemmille, sillä molemmilla epäiltyjen rikosten lukumäärä epäiltyä kohti on noussut vuodesta 2006.

Määrällisen eron lisäksi miesten ja naisten rikollisuus poikkeaa siten, että naisilla pahoinpitelyjen, rattijuopumusten ja vahingontekojen osuudet ovat miehiin verrattuna pieniä. Kuitenkin naisten osuus pahoinpitelyihin syylliseksi epäillyistä on noussut vuoden 1980 alle 10 prosentista noin 20 prosenttiin. Naisten tyypillisimpiä rikoksia ovat myymälävarkaudet ja –näpistyksset, petokset, kavallutukset ja väärennykset.

Alaikäisten ja nuorten, alle 21-vuotiaiden osuus epäillyistä on hieman alle viidennes.

Valtaosa rikoksiin syylliseksi epäillyistä, 69,4 prosenttia oli epäiltynä vain yhdestä rikoslakirikoksesta vuonna 2019. Edellisvuonna luku oli 70,6 prosenttia. Kahdesta rikoksesta oli epäiltynä 14,4 prosenttia. Yli kahdesta rikoksesta epäiltynä oli 16,2 prosenttia syylliseksi epäillyistä.

Kuvio 9. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt rikosten määrän mukaan 2019, %

Taulukoissa 7. ja 8. on esitetty rikoslakirikoksiin syylliseksi epäiltyjä ikäluokittain väestöön suhteutettuna. Törkeimmän rikoksen mukaan tarkasteltuna henkilö on epäiltynä vain kerran vuoden aikana. Taulukoiden perusteella rikokset keskittyvät entistä pienemmälle tekijäjoukolle.

Taulukko 7. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt törkeimmän rikoksen mukaan 2010-2019, osuus 1 000 väestössä olevaa kohti

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sukupuoli yhteensä	Yhteensä	33	33	31	30	28	27	25	23	23	23
	0 - 14	8	9	7	6	5	5	6	6	6	6
	15 - 17	62	64	55	52	49	47	43	44	43	43
	18 - 20	91	93	88	86	80	78	76	71	75	74
	21 - 24	71	72	67	66	62	61	57	54	56	54
Mies	Yhteensä	52	52	48	46	44	43	40	36	37	35
	0 - 14	11	12	10	9	8	8	8	9	8	9
	15 - 17	93	96	84	80	77	72	65	69	67	67
	18 - 20	139	139	131	129	119	118	115	110	115	114
	21 - 24	109	110	104	101	95	94	87	83	87	82
Nainen	Yhteensä	14	15	14	13	13	12	12	10	10	10
	0 - 14	5	5	4	4	3	3	3	3	3	3
	15 - 17	30	31	25	23	20	20	19	18	17	17
	18 - 20	42	45	44	42	39	37	34	31	34	33
	21 - 24	30	31	29	30	28	27	26	24	24	24

Taulukko 8. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäilty rikoksen mukaan 2010-2019, osuus 1 000 väestössä olevaa kohti

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sukupuoli yhteensä	Yhteensä	69	69	64	62	59	58	57	54	54	54
	0 - 14	13	14	11	10	9	8	8	9	9	10
	15 - 17	122	126	109	103	98	91	84	82	80	83
	18 - 20	208	214	201	198	185	185	180	199	178	175
	21 - 24	183	175	167	165	152	156	152	148	156	154
Mies	Yhteensä	115	115	106	102	97	95	92	89	88	88
	0 - 14	18	20	15	14	13	12	12	14	12	14
	15 - 17	194	202	177	167	161	149	134	134	128	134
	18 - 20	332	340	320	314	290	293	279	332	284	272
	21 - 24	290	279	268	261	241	250	239	234	246	237
Nainen	Yhteensä	25	26	23	24	23	23	22	20	21	21
	0 - 14	8	8	6	5	4	4	4	5	5	5
	15 - 17	46	47	39	37	33	31	31	28	29	30
	18 - 20	79	82	77	77	76	72	75	60	65	71
	21 - 24	71	67	62	64	60	58	60	58	61	66

Kaikista rikoksiin ja rikkomuksiin syylliseksi epäillyistä 6 prosenttia oli alkoholin vaikutuksen alaisena. Vuonna 2006 vastaava osuus oli 16 prosenttia. Läheskään kaikissa tapauksissa humalatilaa ei tutkita. Esimerkiksi automaattisen liikennevalvonnan yhteydessä humalatilaa ei seurata.

Rikoslakirikoksiin epäillyistä 13 prosenttia oli alkoholin vaikutuksen alaisena ja 11 prosenttia huumaavan aineen vaikutuksen alaisena. Alkoholin osuus päihteenä on laskenut ja huumaavien aineiden noussut. Vuonna 2006 alkoholin vaikutuksen alaisena oli 22 prosenttia ja huumaavien aineiden alaisena 4 prosenttia epäillyistä. Henkeen ja terveyteen kohdistuneisiin rikoksiin epäillyistä 36 prosenttia oli alkoholin vaikutuksen alaisena kun vuonna 2006 vastaava osuus oli 60 prosenttia.

2.3 Kansalaisuus ja syntyperä

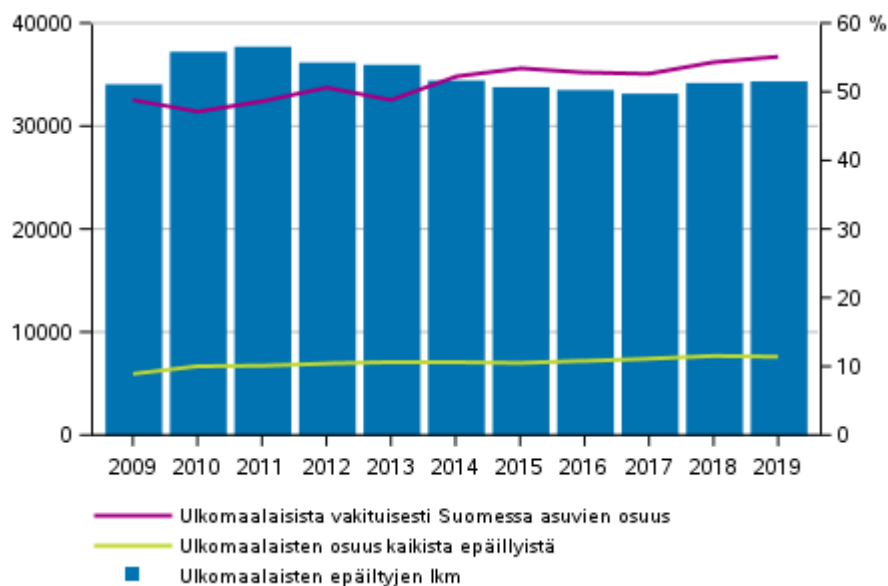
Ulkomaalaisten epäiltyjen määrä kasvussa

Vuonna 2019 rikoslakirikoksiin syylliseksi epäiltiin 34 300 ulkomaan kansalaista. Tämä on vajaat 200 (0,5 prosenttia) enemmän kuin vuonna 2018. Suomalaisten epäiltyjen määrä oli 2 600 (1 prosentti) suurempi kuin edellisvuonna. Ulkomaalaisista epäillyistä 55,1 prosentilla oli vakituinen asuinpaikka Suomessa. Osuus on 0,8 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna.

Manner-Suomessa ulkomaalaisten osuus epäillyistä oli suurin Etelä-Karjalan maakunnassa. Siellä ulkomaalaisten osuus oli 21,9 prosenttia. Seuraavaksi suurimmat ulkomaalaisten osuudet olivat Uudellamaalla, 19,6 prosenttia ja Kymenlaaksossa 16,9 prosenttia.

Kaksoiskansalaiset, joilla toinen kansalaisuus on Suomi, tilastoidaan suomalaisiksi. Henkilön vakituinen asuinpaikka määräytyy henkilön kotikunnan perusteella. Turisteilla, turvapaikanhakijoilla ja muilla maassa tilapäisesti oleskelevilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Tilastokeskus tilastoi epäiltyjen tietoja ainoastaan selvitettyiksi merkityistä rikoksista. Tilastoissa henkilö voi esiintyä epäiltynä useamman kerran vuoden aikana.

Kuvio 10. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäiltyjen ulkomaan kansalaisten lukumäärä, osuus epäillyistä sekä vakituisesti Suomessa asuvien osuus 2009–2019

Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyistä ulkomaisten kansalaisista suurimman ryhmän muodostivat virolaiset. Heitä oli 8 900, mikä on yhtä paljon kuin vuonna 2018. Muita maita, joiden kansalaisia oli epäiltyä yli tuhat, olivat Venäjä (4 600), Irak (3 200), Ruotsi (1 800), Romania (1 500) ja Somalia (1 000). Edellisvuoteen verrattuna esimerkiksi Irakilaisten määrä kasvoi 3,5 prosenttia ja somalialaisten väheni 5,7 prosenttia. Ruotsalaisten määrä väheni 12,3 prosenttia ja romanialaisten 9,3 prosenttia.

Romanialaisista vain 18,9 prosenttia asui vakituisesti Suomessa. Myös venäläisistä epäillyistä alle puolet asui vakituisesti Suomessa. Heistä 32,5 prosentilla oli vakituinen asuinpaikka Suomessa. Virolaisista hieman yli puolet asui vakituisesti Suomessa. Somaleista 95 prosenttia ja irakilaista 70,4 prosenttia asui vakituisesti Suomessa.

Ulkomaalaisista epäillyistä 87,6 prosenttia oli miehiä. Suomalaisista epäillyistä 79,2 prosenttia oli miehiä. Ulkomaalaiset ovat myös hieman suomalaisia vanhempia. Ulkomaalaisista epäillyistä noin 11 prosenttia on alle 21-vuotiaita ja alle 30-vuotiaita on noin 40 prosenttia. Suomalaisista epäillyistä alle 21-vuotiaita on 19 prosenttia ja alle 30-vuotiaita 46 prosenttia.

Syntyperä

Rikoslakirikoksiin epäillyistä suomalaistaustaisia oli 256 400 (85,4 prosenttia). Suomalaistaustaisten osuus on kymmenessä vuodessa laskenut 4,1 prosenttiyksikköä. Suomalaistaustaisista epäillyistä noin 96 prosenttia on syntynyt Suomessa.

Ulkomaalaistaustaisia epäiltyjä oli yhteensä 31 500 (10,5 prosenttia). Ulkomaalaistaustaisista epäillyistä 10 prosenttia on syntynyt Suomessa. Täällä syntyneiden osuus ulkomaalaistaustaisista epäillyistä on noussut kymmenessä vuodessa runsaat noin 6 prosenttiyksikköä.

Itäeurooppalaistaustaisten epäiltyjen osuus ulkomaalaistaustaisista epäillyistä on kymmenessä vuodessa laskenut 26 prosentista 19 prosenttiin. Vastaavasti pohjoiseurooppalaistaustaisten osuus on noussut runsaasta 19 prosentista 24 prosenttiin. Länsiaasialaistaustaisten osuus on noussut runsaasta 11 prosentista vajaaseen 17 prosenttiin.

Taulukko 9. Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäilty ulkomaalaistaustaiset taustamaanosan mukaan 2009-2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yhteensä	23564	25539	27449	27971	27371	28440	29089	29244	28900	31103	31549
Pohjois-Afrikka	957	1197	1231	1162	965	1039	1052	997	1104	1026	1007
Saharan eteläpuolinen Afrikka	3349	3534	3782	3454	3750	4367	4617	4578	3997	4140	4209
Amerikka	477	505	504	504	457	509	519	556	553	486	435
Itä-Aasia	302	187	400	328	194	237	212	195	160	187	222
Länsi-Aasia	2678	2758	2971	3047	3218	3419	3610	3734	4065	4760	5190
Kaakkois-Aasia ja Oseania	985	904	936	1049	1146	1036	961	1128	913	959	925
Itä-Eurooppa	6103	5915	6299	6369	5915	5924	6027	5841	5943	5932	5895
Pohjois-Eurooppa	4423	5925	6396	6768	6524	6478	6450	6561	6600	7731	7621
Etelä-Eurooppa	1665	1548	1507	1542	1490	1527	1536	1394	1394	1393	1309
Länsi-Eurooppa	2235	2515	2591	2771	2492	2506	2497	2537	2625	2788	2757
Tuntematon	390	551	832	977	1220	1398	1608	1723	1546	1701	1979

Syntyperältään tuntemattomia oli 12 400 (4,1 prosenttia). Tuntemattomien osuus on pysynyt suurin piirtein samana, mutta lukumäärä on vähentynyt.

Suomen väestöstä ulkomaalaistaustaisia oli vuonna 2018 yhteensä 7,3 prosenttia.

Suomalaistaustaiseksi lasketaan henkilö, jonka toinen tai molemmat vanhemmat ovat syntyneet Suomessa. Henkilö on ulkomaalaistaustainen, jos hänen molemmat vanhempansa ovat syntyneet ulkomailla. Syntyperätietoa ei ole saada turisteilta tai muilta Suomen väestöön kuulumattomilta.

2.4 Epäiltyjen taustat

Rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyistä noin 26 prosenttia kuului väestön alimpaan tulodesiiliin käytettävissä olevien rahatulojen mukaan tarkasteltuna. Yli puolet epäillyistä kuuluu kolmeen alimpaan tulodesiiliin. Näihin alimpiin tulodesiileihin kuuluvien osuus on kymmenessä vuodessa noussut 53,1 prosentista 56,8 prosenttiin.

Naisepäillyt ovat hieman miehiä parempituloisia. Heistä kolmeen alimpaan tulodesiiliin kuului vuonna 2019 yhteensä 48,1 prosenttia kun miehillä vastaava luku oli 58,9 prosenttia.

Suhteellisesti eniten ylimpään tulokymmenykseen kuuluvia epäiltyjä oli liikenne-rikoksiin ja –rikkomuksiin sekä työrikoksiin ja veropetoksiin syyllisiksi epäillyissä.

Pääasiallisen toiminnan mukaan tarkasteltuna epäillyistä työttömänä oli vajaat 26 prosenttia kun koko väestöstä työttömiä oli alle 5 prosenttia. Epäillyistä työllisiä oli runsaat 28 prosenttia kun väestöstä vajaat 48 prosenttia oli työllisiä.

Epäillyistä yli puolella ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Alempi tai ylempi korkeakoulututkinto tai tohtorin tutkinto oli vain runsaalla 5 prosentilla epäillyistä.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Varkausrikoksien ilmoitettuja kohteita 2013-2019, lkm

Omaisuusluokka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ajoneuvojen osat ja tarvikkeet, rekisteröimättömät ajoneuvot ja niiden perävaunut	4 403	4 498	4 344	3 658	3 558	3 596	3 735
Alkoholijuomat	3 898	4 601	4 360	3 637	2 942	2 630	2 467
Arvopaperit ja asiakirjat	18 126	16 812	14 738	12 831	12 415	11 970	9 928
Astiat, käyttöesineet ja pöytähopeat	1 865	1 852	1 720	1 197	918	868	570
Elintarvikkeet	1 478	1 874	1 505	1 328	1 159	1 037	1 209
Kassit, salkut, laukut ja lompakot	7 169	6 769	5 911	5 076	4 543	4 692	3 784
Kellot	1 054	1 251	1 077	922	681	655	618
Kemikaalit	3 867	3 534	2 053	1 664	1 700	1 371	1 466
Koriste- ja keräilyesineet, taide-esineet, mitalit	1 393	1 440	1 618	1 061	889	806	567
Korut, jalokivet ja jalometallit	11 336	9 247	8 289	4 767	3 475	3 197	2 005
Maksuvälineet	13 333	12 645	10 589	8 846	8 504	8 319	6 527
Matkustusasiakirja	1 073	1 113	1 070	1 075	1 118	973	1 013
Muu omaisuus	9 939	10 227	9 043	6 673	5 917	5 911	4 960
Optiset välineet, valokuvausvälineet ja lääketieteelliset laitteet	4 379	4 216	3 808	2 695	2 317	2 085	1 592
Polkupyörät ja tarvikkeet	21 858	23 866	22 992	20 695	19 657	19 789	20 996
Puhelimet ja tarvikkeet	13 120	11 795	10 262	8 968	8 174	7 575	6 405
Rakennus- ja sähkötarvikkeet	3 153	3 041	2 963	2 180	1 916	2 015	1 875
Tietokoneet ja tarvikkeet	4 903	4 864	4 680	4 147	3 137	2 901	2 690
Työkoneet ja työkalut	13 150	14 655	13 506	11 762	10 962	11 610	11 447
Urheilu-, retkeily- ja kalastusvälineet	3 460	3 980	3 600	2 395	2 154	2 181	1 714
Vaatesineet	6 114	6 917	6 501	4 543	4 054	4 214	3 584
Veneet ja venetarvikkeet	1 040	1 212	1 083	715	730	725	610
Venemoottorit, moottorin osat	1 331	1 893	1 451	1 240	808	741	585
Viihde-elektronikka	4 502	4 579	3 963	2 960	2 629	2 464	2 468

Laatuseloste: Rikos- ja pakkokeinotilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Rikos- ja pakkokeinotilasto keskittyy rikollisuutta koskevien alueellisten jakaumien sekä poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen käyttämien pakkokeinojen kuvaamiseen.

Pakkokeinojen osalta alueluokituksena on poliisilaitos, rikosten osalta kunta.

Rikosten osalta tilastossa kuvataan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleita rikoksia. Tilastossa kuvataan ilmoitettujen rikosten lukumäärien lisäksi myös selvitettyjen rikosten määrä sekä selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäiltyjen määrä. Syylliseksi epäillyistä kerrotaan ikä, sukupuoli, kansalaisuus sekä joitain sosioekonomisia taustatekijöitä. Tilasto sisältää tietoja myös joidenkin rikosten uhreista sekä perheväkivallasta.

Tilastolla kuvataan vain rikoksia, joista on tehty rikosilmoitus, sakkomääräys, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista jää piiloon, toisin sanoen ne eivät tule tietoon tai niitä ei rikoksina ilmoiteta. Tilastoitujen rikosten määriin vaikuttavat esimerkiksi muutokset valvonnassa, lainsäädännössä sekä kansalaisten halukkuudessa ilmoittaa rikoksista poliisille.

Tilasto kuvaa rikoksia, jotka ovat tulleet tietoon tilastokauden aikana. Rikos voi olla tapahtunut aiemminkin. Selvitetty rikokset tilastoidaan rikoksen selvitysvuoden mukaan, vaikka rikos olisi tullut tietoon aiemmin.

Rikoksella tarkoitetaan tekoa, josta lainsäädännössä on säädetty rangaistus. Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tehtävänä on tutkia rikos, suorittaa esitutkinta ja jättää selvitetty rikos syyttäjän harkintaan. Lievemmissä tapauksissa laissa säädetyn perusteiden mukaan voidaan rikos jättää ilmoittamatta syyttäjälle.

Rikos kirjataan tehdyksi rikoksen tekopaikan mukaan.

Pääsääntönä on, että henkilö esitetään tilastossa yhtä monta kertaa kuin häntä epäillään rikoksesta (henkilöiden bruttomäärä). Tilastoyksikkönä on käytetty rikosta. Mikäli useita henkilöitä on yhdessä ryhtynyt samaan rikokseen, rikosten lukumääräksi on merkitty yksi.

Lukuihin sisältyvät rikoksen yritykset, poikkeuksena erillisenä ryhmänä esitettävät tapon, murhan ja surman yritykset sekä tuhotyön yritykset. Avunanto ja yllytys rikokseen esitetään sen rikoksen nimikkeellä, johon osallisuudesta on kysymys.

Tilasto sisältää myös tietoja kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta sekä eräistä poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen suorittamista tehtävistä kuten itsemurhien, hirvieläinkolarien, palonsyiden yms. tutkimuksista. Nämä luvut kuvaavat poliisin tehtäviä, eivätkä siten ole suoraan tulkittavissa esimerkiksi itsemurhien määräksi. Itsemurhien määrää kuvataan Tilastokeskuksen kuolemansyyt-tilastossa osoitteessa <http://www.tilastokeskus.fi/til/ksyyt/index.html>

Pakkokeinot

Tilasto sisältää tiedot pakkokeinolakiperusteisista pakkokeinoista. Niillä pyritään poikkeuksetta rikoksen selvittämiseen. Lisäksi tilasto sisältää ns. poliisilakiperusteiset kiinniotot, joilla pyritään suojaamaan kohteena olevaa henkilöä itseltään tai estämään kohtuuton häiriön tai vahingon aiheuttaminen. Poliisilakiperusteisen kiinnioton kohteeksi joutuneista henkilöistä käytetään usein nimitystä 'päihtyneenä säilöönnotetut', joita heistä on valtaosa. Poliisilakiperusteista kiinniottoa ei ole kuitenkaan rajattu pelkästään päihtyneisiin.

Lisäksi tilasto sisältää ulkomaalaislakiperusteisia pakkokeinoja, joista esimerkkinä voidaan mainita 'ulkomaalaisen säilöönnotto'. Osan pakkokeinoista voi päättää poliisi itse, osa edellyttää tuomioistuimen päätöstä. Tilastossa pakkokeinot, joiden lyhenne päättyy O-kirjaimen, ovat tuomioistuimen hyväksymiä. Lähestymiskielloista mukana ovat sekä poliisin määräämät väliaikaiset lähestymiskiellot että käräjäoikeuden määräämät lähestymiskiellot.

Tilasto ei sisällä tietoja telekuuntelusta, televalvonnasta eikä teknisestä tarkkailusta pakkokeinona. Tilasto ei myöskään sisällä tietoja liiketoimintakielloista. Liiketoimintakielloista on saatavissa tietoa Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilastosta osoitteesta <http://www.tilastokeskus.fi/til/syyttr/index.html>.

Pakkokeinoissa voi olla useampia yleisperusteita, mutta tilastossa ja tietokantataulukoissa esitetään vain yksi peruste pakkokeinoa kohden. Tähän ratkaisuun on päädytty tulkinnan helpottamiseksi ja koska tilastossa kuvataan pakkokeinoon kohteiksi joutuneita henkilöitä.

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Tässä tilastossa pääasiallinen toiminta on ryhmitelty seuraavasti:

- työlliset
- työttömät
- 0–14-vuotiaat
- koululainen, opiskelija
- eläkeläiset, työttömyyseläkeläiset
- muut työvoiman ulkopuolella olevat
- tuntematon

Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin. 0–14-vuotiaat kuuluvat ryhmään 'opiskelija, koululainen'. Tieto kuvaa henkilön toimintaa tilastovuotta edeltävänä vuonna.

Koulutusaste on tässä tilastossa ryhmitelty seuraavasti:

- vain perusasteen tutkinto
- toinen aste
- alin korkea-aste
- alempi korkeakouluaste
- ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutus
- tuntematon

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Käytetyt tiedot ovat tilastovuotta edeltävältä vuodelta.

Sosioekonomisen aseman muodostaminen henkilölle perustuu tietoihin henkilön pääasiallisesta toiminnasta, ammatista, ammattiasemasta sekä toimialasta. Sosioekonominen asema on tässä tilastossa ryhmitelty seuraavasti:

- yrittäjät
- ylemmät toimihenkilöt
- alemmat toimihenkilöt
- työntekijät
- opiskelijat
- eläkeläiset
- muut
- tuntematon

7–15-vuotiaat on sijoitettu ryhmään 'opiskelijat' ja 0–6-vuotiaat ryhmään 'muut'. Luokkaan 'muut' kuuluvat pitkäaikaistyöttömät ja muualla luokittelemattomat.

Käytettävissä olevat tulot: Käytettävissä olevat tulot = palkkatulot + yrittäjätulot + omaisuustulot + saadut tulonsiirrot - maksetut tulonsiirrot. Käytetyt tiedot ovat vuodelta 2016 ja niiden kuvaamiseen käytetään väestön tulodesiilejä.

Syntyperä: Henkilö on suomalaista syntyperää, jos vähintään hänen toinen vanhempansa on syntynyt Suomessa. Ulkomaista syntyperää ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Lisäksi luokittelussa on henkilön syntymämaa: Suomessa tai ulkomailla.

Pääasiallisen toiminnan, koulutusasteen, sosioekonomisen aseman ja valtionveronalaisten tulojen ryhmään 'tuntematon' kuuluvat myös sellaiset henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Tällaisia henkilöitä ovat Suomessa rekisteröityyn väestöön kuulumattomat, kuten turistit ja muut Suomessa väliaikaisesti vierailevat.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu poliisin käytössä olevasta automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvasta rikosilmoitusjärjestelmästä, josta tässä yhteydessä käytetään lyhennettä PATJA.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastokeskukseen toimitettu neljännesvuosiaineisto tarkentuu tilastovuoden aikana poliisin tutkinnan edetessä. Vuosiaineistosta tilastovuotta seuraavan vuoden maaliskuussa poimittavat tiedot poikkeavat jossain määrin neljännesvuosiaineiston tiedoista.

Tilastossa ovat kaikki edellä mainitut poliisin määräämät pakkokeinot ja kaikki poliisin tuomioistuimen päätettäväksi jättämät pakkokeinot. Suhteellisen harvinaiset tapaukset, joissa tuomioistuin ei ole hyväksynyt pakkokeinoa tai on muuttanut sitä, eivät välttämättä näy tilastossa.

Nykyiset tilastot kuvaavat hyvin rikollisuutta ja sen muutoksia. Tilastokeskuksessa on analysoitu rikosilmoitusaineistosta tapausten selosteosot vuoden 1998 väkisinmakaamisten ja törkeiden pahoinpitelyjen sekä vuoden 2007 lapsen seksuaalisten hyväksikäyttöjen ja törkeiden ryöstöjen osalta. Selosteet olivat laadultaan hyviä. Rikosten lukumäärätiedot ja rikoksista rekisteriin kirjatut tiedot olivat selosteiden kanssa yhtäpitäviä. PATJA-järjestelmään kirjattavat tiedot osoittautuivat luotettaviksi. Tilastojen perusaineistona PATJA-järjestelmää voidaan pitää hyvänä.

Väärennysrikoksiin syylliseksi epäiltyjen määrä oli poikkeuksellisen suuri vuonna 2007. Tämä johtuu Imatralla ilmi tulleesta rikossarjasta.

Vuonna 2010 Pohjanmaalla raiskausrikosten lisääntyminen johtui yhteen rikosilmoitukseen kirjatusta usean osateon käsittävistä tapahtumasarjasta.

Lievät pahoinpitelyt siirtyivät vuoden 2011 alusta virallisen syytteen alaisiksi silloin, kun ne kohdistuvat alaikäiseen, tekijälle läheiseen henkilöön tai henkilöön, joka suorittaa työtehtäviään. Tähän asti rankaiseminen lievästä pahoinpitelystä on edellyttänyt, että uhri vaatii tekijälle rangaistusta. Jatkossa esitutkinnan käynnistäminen ja tekijän saattaminen vastuuseen ei ole enää riippuvaista uhrin tahdosta.

4. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tietoon tullutta rikollisuutta kuvaavat neljännesvuosiaineistot poimitaan poliisin PATJA-järjestelmästä kaksi kuukautta vuosineljänneksen päättymisen jälkeen ja tiedot valmistuvat tilastokautta seuraavan kolmen kuukauden kuluessa.

Tietoon tullut rikollisuus -vuositilaston perusaineisto poimitaan poliisin PATJA-järjestelmästä tilastovuotta seuraavan maaliskuun puolivälissä. Tulokset valmistuvat toukokuun aikana.

Pakkokeinojen aineisto poimitaan poliisin PATJA-järjestelmästä tilastovuotta seuraavan helmikuun alussa. Tulokset valmistuvat helmi-maaliskuun aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tietoon tullut rikollisuus -vuositilasto julkaistaan toukokuun loppuun mennessä.

Tietoon tullut rikollisuus -neljännesvuositilasto julkaistaan 4 kertaa vuodessa tilastokautta seuraavan kuukauden kuluessa.

Pakkokeinojen tilasto julkaistaan vuosittain helmi–maaliskuussa.

Perheväkivaltatilasto perustuu rikostilaston vuosiaineistoon sekä väestötilastoihin. Tilasto julkaistaan touko–kesäkuussa.

Tarkempia tietoja rikos- ja pakkokeinotilastosta löytyy tilaston www-sivuilta. Lisätietoja voi pyytää myös Tilastokirjaston tietopalvelusta sekä oikeustilastojen asiantuntijoilta. Mahdollisuudesta saada tilastoaineistoja tutkimuskäyttöön voi tiedustella Tilastokeskuksen tutkijapalvelusta.

Tietoja poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleista rikoksista sekä pakkokeinoista on Tilastokeskuksen maksuttomassa StatFin-tilastopalvelussa osoitteessa http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_oik_rpk/?tablelist=true.

Rikos- ja pakkokeinotilaston www-sivut: <http://www.tilastokeskus.fi/til/rpk/index.html>

Tilastokirjaston tietopalvelu: <http://www.tilastokeskus.fi/tup/tilastokirjasto/info.html>

Oikeustilastojen yhteydenottolomake: <http://www.stat.fi/til/rpk/yht.html>

Poliisin tietoon tullut rikollisuus -tilasto ja pakkokeinot-tilasto yhdistettiin maaliskuussa 2015. Tätä aiemmin julkaistut tiedot löytyvät tilastojen vanhoilta kotisivuilta. Poliisin tietoon tullut rikollisuus -tilaston www-sivut: <http://www.tilastokeskus.fi/til/polrik/index.html> ja Pakkokeinot-tilaston www-sivut: <http://tilastokeskus.fi/til/pkei/index.html>

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään julkaisuhetkenä voimassa olevaa alueluokitusta. Taulukoissa, joissa esitetään muutos edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan, aikaisempien vuosien luvut on muutettu vastaamaan uusinta alueluokitusta, jotta tilastot olisivat vertailukelpoisia.

Pakkokeinoissa alueluokituksena käytetään julkistamishetkellä voimassa olevaa poliisilaitosluokitusta. Poliisilaitosten määrä väheni vuoden 2009 alusta 90:stä 24:ään. Vuodesta 2009 lähtien tiedot esitetään uuden poliisilaitosjaon mukaisesti. Tilastokeskuksen StatFin-tilastopalveluun jäävät lisäksi vuodet 2004–2008 aikaisempien poliisilaitosten mukaisesti tehtyinä. Vuonna 2014 poliisilaitosuudistuksen jälkeen poliisilaitoksia on 12.

Lainmuutokset vaikeuttavat vertailua eri vuosien ja eri rikostyyppien välillä.

Tilastoilla kuvataan yksittäisten rikosten määriä. Suuret rikossarjat saattavat paljastuessaan aiheuttaa kymmenien, joissain tapauksissa jopa tuhansien rikosten lisäyksen tilastossa. Seuraavana vuonna luvut useimmiten palaavat entiselleen. Ongelma korostuu, kun tehdään suhteellisen harvinaisista rikoksista alueellisia vertailuja rikollisuuskehityksestä.

Myös rikosten määrän laskentaperusteissa tapahtuvat muutokset vaikeuttavat rikosten määrän vertailtavuutta eri vuosina. Kun esimerkiksi petosten lukumäärän laskentaperuste muuttui 1991, niin muutos ei vaikuttanut pelkästään petosten määrään, vaan myös rikosten kokonaislukumäärän vertailtavuus edellisiin vuosiin vaikeutui.

Tilastoitujen rikosten määrään vaikuttavat esimerkiksi muutokset poliisin valvonnassa, lainsäädännössä sekä kansalaisten halukkuudessa ilmoittaa rikoksista poliisille.

Suomen virallisessa tilastossa (sarja XXIII, uusi sarja Oikeus) on julkaistu Poliisin tietoon tullut rikollisuus -tilastoa vuodesta 1927 lähtien. Tietojen saanti perustuu valtioneuvoston päätökseen 11.12.1926 (nro 321/1926), jolla poliisipiirit on määrätty antamaan oikeustilastoja varten tiedot tietoon tulleista rikoksista. Sisäasiainministeriö ja Tilastokeskus ovat sopineet tiedonkeruun ja tietosisällön myöhemmistä muutoksista. Kaudelle 1971–1979 sisäasiainministeriö on antanut ohjeet Poliisin käskylehdessä nro 2/1971 ja vuodesta 1980 lähtien kiertokirjeessä 7.12.1979 nro 4616/402/79. Vuodelle 1991 ohjeet on annettu kirjeessä 15.3.1991 nro 900/69/91 ja vuodesta 1992 alkaen 31.1.1992 päivätyskirjeessä. Myös vuosina 1938, 1945 ja 1951 on tehty muutoksia, joilla on ollut huomattava vaikutus tilaston sisältöön.

Vuodesta 1954 lähtien Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus -tilaston yhteydessä on julkaistu tietoja myös tullirikoksista.

Maksuttoman Statfin -tietopalvelun poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus -tietojen aikasarjat alkavat vuodesta 1980.

Vuoden 2010 alussa lukuihin lisättiin tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet rikokset. Nämä tiedot esitetään vuodesta 2009 alkaen. Muutos lisäsi kaikkien rikosten lukumääriä noin kaksi prosenttia. Huumausainerikokset lisääntyivät muutoksen johdosta 6–8 prosenttia.

Vuoden 2012 loppuvuoden ja vuoden 2013 alkuvuoden liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevat luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, sillä tuli ilmi, että automaattisen liikennevalvonnan loppuvuonna 2012 havaitsemia ylinopeuksia on kirjattu vuoden 2013 alkupuolelle.

Pakkokeinoja on tilastoitu samankaltaisesti vuodesta 2002 lähtien.

Lainmuutokset vaikeuttavat myös pakkokeinojen vertailua eri vuosien ja eri pakkokeinotyyppien välillä. Esimerkiksi henkilökatsastuksiin sisältyvä DNA-tunnisteiden ottoa koskeva lainsäädäntö muuttui 2004 alusta (Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimesta 22.8.2003/761 ja Pakkokeinolaki 27.6.2003/646). Muutos aiheutti sen, että DNA-tunnisteiden otto muuttui normaaliksi tutkimusrutiiniksi. Pakkokeinojen määriin voivat vaikuttaa esimerkiksi muutokset poliisin rikostutkimuskäytännöissä tai päihityneiden huollossa.

RIKOS:

Uusi tieliikennelaki(267/81) tuli voimaan 1.4.1982. Tilastossa lakia sovellettiin vuoden alusta lähtien. Luvut eivät lainmuutoksesta johtuen vastanneet aikaisempien vuosien lukumääriä eri liikenne rikostyyppissä.

Rikesakkolaki (66/83) ja Laki rikesakosta tieliikenteessä (68/83) tulivat voimaan 1.9.1983. Lain mukaan voidaan tieliikennelain (267/81) tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta antaa rikesakko, mikäli rikkomuksen katsotaan aiheuttaneen vain vähäistä vaaraa tai haittaa.

Poliisin antamat rikesakot 1.9.1983 lähtien sisältyvät tilastoon.

Kavallusrikosten tilastointikäytäntöä muutettiin vuodesta 1983 lähtien siten, että usean osateon käsittävät kavallusrikokset tilastoidaan yhtenä rikoksena.

1.1.1991 tuli voimaan laki rikoslain muutoksesta (769/90), joka koski omaisuus-, vaihdanta- ja talousrikoksia. Muutos oli rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe, se sisälsi myös senkaltaisia periaatteellisia muutoksia, että eräiden rikosluokkien osalta vertailtavuus aikaisempiin vuosiin katkesi. Tuli uusia rikosnimikkeitä, ja osin myös samoina säilyneiden nimikkeiden sisältö muuttui. Ongelmallisia tässä suhteessa ovat irtaimen omaisuuden luvaton käyttöä koskevat rikokset, ja niistä erityisesti ns. moottoriajoneuvojen anastukset, petos- ja maksuvälinepetosrikokset ja väärennysrikokset. Muiden yleisten tavanomaisen omaisuusrikosten osalta vertailukelpoisuus aikaisempiin vuosiin säilyi. Tilaston tietosisältöä muutettiin vastaamaan uudistettua lainsäädäntöä. Maksuvälinepetosten tilastointikäytäntö muuttui vuonna 1991. Muutos vähensi tilastoitujen rikosten määrää.

Rikoksen yhtymistä koskevan lainsäädännön uudistamisen (697/91) johdosta ei tilastoinnissa vuoden 1992 alusta lukien otettu huomioon käsitettä yksin teoin tehdystä rikoksesta. Aikaisemmin yksin teoin tehdyt rikokset oli tilastoitu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vain päärikoksen mukaan. Päärikoksella tarkoitetaan rikosta, josta laissa määrätty rangaistus on ankarin. Tilastointitavan muutos lisäsi jossain määrin tilastoitujen rikosten määrää.

Huumausainerikoksia koskevat uudet säädökset tulivat voimaan 1.1.1994. Ne muodostavat rikoslain 50 luvun. Lainmuutoksen takia ainoastaan huumausainerikosten kokonaismäärät ovat vertailukelpoisia edellisten vuosien vastaaviin lukuihin. Vaikka tilastointikäytäntöä ei lainmuutoksen seurauksena muutettu oli vuoden 1994 huumausainerikosten tilastointi poliisi-piireissä jossain määrin epäyhtenäistä. Huumausainerikoksia arvioidaan kirjatun kymmenisen prosenttia todellista enemmän. 1.9.1994 tulivat voimaan liikennejuopumuksia koskevat uudet säädökset. Törkeän rattijuopumuksen promilleraja laski 1,5:sta 1,2:een. Lainmuutoksen vuoksi vain rattijuopumusten yhteismäärät ovat vertailukelpoisia edellisiin vuosiin. Vesiliikennejuopumuksen uudeksi rajaksi vahvistettiin yksi promille entisen 1,5 promillen asemesta.

1.9.1995 tuli voimaan laki Rikoslain muutoksesta (578/95). Rikosnimikkeistön muutoksen vaikutukset tietojen vertailtavuuteen aikaisempiin vuosiin olivat vähäiset.

Seuraavassa esitetään uuden nimikkeen vastaavuus aikaisemmin käytössä olleeseen nimikkeeseen:

Vanha nimike --> Uusi nimike

- Tappo --> Tappo
- Tappo --> Surma
- Tapon tai murhan yritys --> Tapon, murhan tai surman yritys
- Lapsentappo --> Lapsensurma

- Kuolemantuottamus --> Kuolemantuottamus, törkeä kuolemantuottamus
- Ruumiinvamman tai sairauden tuottamus --> Vammantuottamus, törkeä vammantuottamus
- Murhapolito --> Tuhotyö, liikennetuhotyö, törkeä tuhutyö
- Murhapolton yritys --> Tuhotyön, liikennetuhotyön, törkeä tuhotyön yritys

Tuhotyötä ja murhapolitoa koskevat rikosnimikkeet eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia. Tuhutyö käsittää murhapolton lisäksi myös aiemmin muihin nimikkeisiin kuuluneita tapauksia.

1.1.1995 voimaan tullut uusi Alkoholilaki (1143/94) aiheutti muutoksia rikosluokitteluun. Käytöstä poistettiin nimike 'alkoholipitoisen aineen nauttiminen yleisellä paikalla'. Vuoden 1995 huumausainerikosten tilastointi oli poliisipiireissä jossain määrin epäyhtenäistä.

Vuonna 1996 otettiin käyttöön seuraavat uudet rikosnimikkeet: sotilasrikokset, työrikokset, ympäristörikokset, eräiden aineettomien oikeuksien loukkaaminen. Uusina tietoina esitetään syylliseksi epäiltyjen naisten ikäjakauma sekä henki- ja pahoinpitelyrikosten tapahtumapaikka.

Vuodesta 1997 lähtien esitetään tieto syylliseksi epäillyn kansalaisuudesta.

Rikoksia oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan sekä seksuaalirikoksia koskevat uudet säädökset tulivat voimaan 1.1.1999. Ne muodostavat rikoslain 15, 16, 17 ja 20 luvun. 1.10.1999 tulivat voimaan liikennerikoksia koskevat uudet säädökset rikoslain 23 lukuun. Taulukon rikosnimikkeet on ryhmitelty uuden lainsäädännön mukaan. Nyt esitettävät rikoslakirikokset sisältävät aiemmin tieliikennelakiin kuuluneita rikoksia.

1.4.2000 muutettiin eräiden rikostyyppien tilastointikäytäntöä. Rauhanrikkomiset (Rikoslaki 24 luku) tilastoidaan siten, että usean osateon käsittävä tapahtumasarja merkitään yhtenä rikoksena. Samalla tavoin tilastoidaan hautarauhan rikkomiset ja lähestymiskiellon rikkomiset. Viimeksi mainitut sisältyvät rikosryhmään 'muut rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan'.

1.9.2001 tuli voimaan uusi huumausainerikoksia koskeva säädös. Rikosluokitukseen lisättiin nimike huumausaineen käyttörikos.

1.10.2002 tulivat voimaan uudet moottorikulkuneuvon käyttövarkauksia koskevat säädökset. Rikosluokitukseen lisättiin kaksi uutta nimikettä: moottorikulkuneuvon käyttövarkaus, lievä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus sekä törkeä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus. Aiemmin nämä rikokset tilastoitiin moottoriajoneuvoon kohdistuviksi luvattomiksi käytöiksi.

1.1.2003 uutena rikosnimikkeenä otettiin käyttöön muu ajoneuvorikkomus.

1.10.2003 tuli voimaan uusi Järjestyslaki. Rikosluokitukseen lisättiin nimike järjestyslain rikkomiset.

Vuodesta 2003 lähtien esitetään rattijuopumusten yhteydessä tieto syylliseksi epäillyn käyttämästä päihteestä.

Vuodesta 2004 lähtien esitetään syylliseksi epäillyn käyttämää päihdettä koskeva tieto: muun päihteen ja alkoholin yhteiskäyttö (sekakäyttö). Aiemmin nämä tiedot esitettiin kohdassa muun päihteen vaikutuksen alaisena.

1.1.2004 otettiin käyttöön uutena rikosnimikkeenä järjestyslain rikkomiset. Nimikkeistöstä poistettiin järjestyssääntörikkomus, poliisimääräyksen rikkominen.

Aserikoksia koskeva rikoslain 41 luku tuli voimaan 1.6.2007. Nämä rikokset sisältyvät uudistettuun rikosnimikkeeseen rikokset rikoslain 41, 42 ja 43 lukua vastaan. Muutos ei vaikuta rikosten kokonaisuuteen.

Alkoholirikoksia koskeva rikoslain 50a luku ja alkoholilain muutos tulivat voimaan 1.11.2009 Uusina rikosnimikkeinä otettiin käyttöön alkoholirikos, törkeä alkoholirikos, lievä alkoholirikos ja alkoholirikkomus. Lainmuutoksen vuoksi vain alkoholirikosten ja -rikkomusten yhteismäärä on vertailukelpoinen edellisiin vuosiin.

Vuonna 2010 muutettiin asunnosta luvatta tunkeutuen tehtyjen varkausrikosten tilastointikäytäntöä. Vuodesta 2009 lähtien vapaa-ajan asuntoon ja muuhun asuntoon kohdistuneet varkausrikokset esitetään erillisinä tietoina.

Vuonna 2010 lisättiin tekopaikkaa kuvaavia tietoja seuraaville rikoksille: ryöstörikokset, vahingontekorikokset, tapon, murhan tai surman yritykset ja raiskausrikokset. Tiedot esitetään vuodesta 2009 alkaen.

Vuonna 2012 lisättiin syylliseksi epäiltyjen taustoja kuvaavia tietoja syylliseksi epäiltyjen valtionveronalaisista tuloista, koulutusasteesta, pääasiallisesta toiminnasta ja sosioekonomisesta asemasta.

Vuonna 2013 lisättiin tieto syylliseksi epäiltyjen syntyperästä.

Vuoden 2013 elokuussa tulivat voimaan lait toisen henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta, törkeän ryöstön valmistelusta sekä panttivangin ottamisen valmistelusta.

Vainoaminen kriminalisoitiin 1.1.2014 alkaen.

1.9.2014 Rikoslain 20. luku (seksuaalirikoksista) uudistui. Rikoksien rangaistusasteikkoa kovennettiin ja 20:3§ (pakottaminen sukupuoliyhteyteen) kumottiin. Lakiin lisättiin 20:5a§ seksuaalinen ahdistelu.

4.9.2015 rikoslakiin lisättiin identiteettivarkaus (RL 38:9a§).

15.4.2019 rikoslakiin lisättiin törkeä lapsenraiskaus (RL 20:7b)

Vuoden 2019 alusta otettiin käyttöön uusi rikosten ryhmittely.

A Omaisuusrikokset

B Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset

C Seksuaalirikokset

D Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan

L Liikennerikokset

M Muut rikoslakirikokset

N Muita lakeja ja asetuksia vastaan tehdyt rikokset

Myös rikosnimikkeistön rakennetta on muutettu:

Muut rikoslakirikokset ryhmä (M) koostuu ryhmiin A-L kuulumattomista rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista.

Rikoslain ulkopuolella määritelty liikenneturvallisuuden vaarantamiset, liikennepaot tieliikenteessä, liikennerikkomukset, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomiset ja ajoneuvorikkomukset kuuluvat kohtaan N. Tähän luokkaan kuuluvat myös muut rikoslain ulkopuolella määritelty rikkomukset.

Uudistuksen tavoitteena on parantaa rikosten vertailtavuutta eri vuosien kesken sekä edistää niiden kansainvälistä vertailukelpoisuutta.

PAKKOKEINOT:

Vuoden 2014 alussa tulivat voimaan laite-etsintää ja paikan etsintää koskevat pakkokeinot. Näiden pakkokeinojen käyttöönotto vaikutti mm. käytettyjen kotietsintöjen ja takavarikkojen määriin laskevasti.

Vuoden 2016 alussa tuli voimaan pakkokeino ulkomaalaisen säilöönnotosta.

Henkilötarkastuksiin ja kotietsintöihin liittyvistä takavarikoista esitetään vuodesta 2009 lähtien vain kokonaismäärät. Tarkempaa luokittelua ko. pakkokeinoista ei ole käytettävissä. Poliisilakiperusteisten säilöönnottojen määrä ei määritelmällisistä syistä ole täysin sama kuin tietoon tullut rikollisuus -tilastossa esitetty päihtyneenä säilöönnotettujen määrä.

Verikokeesta tehdyt humalatilanteiden selvitysten määrät olivat vuosina 2009–2010 kirjautuneet järjestelmään puutteellisesti. Tämä usean tuhannen tapauksen poikkeama on huomioitava vertailtaessa pakkokeinojen kokonaismääriä. Vuoden 2010 luku oli vain 975, kun sen olisi pitänyt olla lähempänä vuoden 2011 lukua, joka oli 8 323.

Tuomioistuinten päättämistä pakkokeinoista on saatavissa tietoja tuomioistuintilastoista vuoden 2013 tilastoihin saakka.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Vuositalaston tiedot poikkeavat neljännesvuosittain esitetyistä ennakkollisista tiedoista.

Keskusrikospoliisi ja yksittäiset poliisilaitokset julkaisevat tietoja rikollisuudesta. Nämä luvut eroavat Tilastokeskuksen tiedoista aineiston poiminta-ajankohdasta ja erilaisista tiedonkeruukriteereistä johtuen. Tilastokeskuksen tiedoissa on lisäksi mukana tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet rikokset.

Tilastossa käytetyt rikosluokitukset vuosilta 2004–2014 ovat Tilastokeskuksen verkkosivuilla osoitteessa <http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/rikokset/versio.html>.

Tilastossa käytetyt käsitteet ja määritelmät on kuvattu verkko-osoitteessa <http://www.tilastokeskus.fi/til/rpk/kas.html>.

Lisätietoja

Kimmo Haapakangas 029 551 3252
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

rikos@tilastokeskus.fi
<http://www.tilastokeskus.fi/til/rpk/index.html>
Lähde: Rikos- ja pakkokeinotilasto 2019, tietoon tullut rikollisuus. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2342-9151 (pdf)